

INDICE DE CONTIDO

Descrición	Páxina
A época castrexa	2
Romanos, Bárbaros, Árabes e Xudeos	3
O Señorío de Lemos	4
Da Idade Media á Ilustración	5
A Ocupación Napoleónica	6
Idade Contemporánea	8

A EPOCA CASTREXA

A historia de Monforte de Lemos remóntase ao paleolítico, e os seus primeiros habitantes coñecidos foron os Oestrimnios; na chamada época "castrexa" ou cultura dos castros, propia das tribos céltico.

A tribu que poboaba Monforte, era coñecida como tribu dos Lemavos, e as primeiras referencias escritas a ela, datan dos historiadores romanos Plinio e Estrabón, entre os anos 600 e 900 a.C

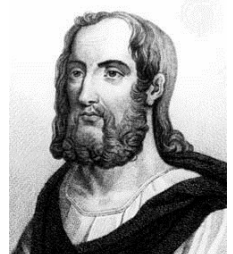

A palabra "lemos", que dá nome tamén á bisbarra coñecida como 'Terra de Lemos', sería unha voz de orixe céltico que significa "terra húmida, terra fértil" e parece entroncar coa raíz da palabra galega "lama", en español, "limo".

Crese que durante a prehistoria, Monforte, agora val, foi unha gran lagoa, e probas diso encóntranse na dura arxila vermella que se encontra ao escavar uns metros no chan da cidade. Así mesmo o seu río, o Cabe, ("chalibes"), era xa coñecido polas súas propiedades ferruxinosas, e moi apreciado á hora de temperar as espadas dos guerreiros celticos, que acudían de todos os confíns para reconfortarse coas súas excelentes propiedades.

O asentamento dos Lemavos era o Castro Dactonio, (Dactonium), cuxa localización real foi longamente disputada, aínda que fontes altomedievales apuntan á súa probable localización en San Vicente del Pino, núcleo poboacional que foi a orixe do actual Monforte; "Dactonium, quod dicitur pinus", (Dactonio, ao que chaman do pino), di un dos documentos que apoian esta versión; a teoría viuse recentemente reforzada ante o descubrimento de restos de vivendas castrexas na aba do monte.

ROMANOS, BÁRBAROS, ÁRABES E XUDEOS

As Terras de Lemos coñeceron xa na era cristiá a presenza sucesiva de romanos, bárbaros, árabes e xudeos, pobos que dalgunha ou outra maneira deixaron a súa impronta nesta comarca.

ROMANOS

Vestixios da época romana son as inscricións en pedra co nome de Caio Venecio (prefecto das tropas de Lemos) ou as moedas de ouro da época de Nerón atopadas en Tor no século XIX. Tamén se atribúe unha orixe romana á ponte vella sobre o río Cabe. É de sinala-la importancia do cultivo da vide na época romana.

Dos romanos, procede a palabra "**Monforte**", do latín "**Mons-Fortis**".

SUEVOS E VISIGODOS

Sucesivamente, os suevos e os visigodos deixaron as súas propias pegadas; na época sueva as terras de Lemos pertenceron en grande parte ó Condado Pallarense (*relacionado co lugar de Pallares na parroquia de Baamorto*)).

Como vestixio desta época conservase un exuberante broche visigótico, atopado en dita parroquia Monfortina, e conservado no museo provincial de Lugo.

ÁRABES E MUSULMANS

No século VIII sufriu Monforte o ataque dos musulmáns que destruíron a fortaleza do Dactonio e os mosteiros de Atán e Santa María de Amandi.

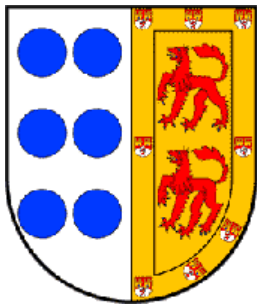

XUDEOS

Na cidade houbo unha importante colonia xudía. Os xudeus establecidos en Monforte dedicáronse principalmente ó comercio de sedas, panos e pratería.

Monforte de Lemos pertence á Rede de Xuderías de España, sendo con Ribadavia as únicas localidades galegas integradas en dita asociación.

O SEÑORÍO DE LEMOS

Conde de Lemos é un título de nobreza español, vinculado á cidade galega de Monforte de Lemos. Nun principio, o condado de Lemos ía ligado ao de Trastámara e ao de Sarria, e tiña carácter non hereditario. O condado de Lemos como título autónomo, hereditario e perpetuo comezou en 1456 con Pedro Álvarez Osorio.

Tradicionalmente estivo ligado á familia Castro, segundo Manuel Murguía, unha estirpe "case real" e segundo Hermida Balado, a única liñaxe galega que puido dar lugar a unha saga real. Unha das varias teorías que indagan

na orixe da saga dos Castro, remítenos aos Castro de Castrogeriz como descendentes do rei de Galicia, Don García, morto prisioneiro no castelo de Lúa en 1090; Don García tería por fillo a Fernán Ruiz De Castro, que casou con Eilo ou María Álvarez (filla de Álvar Fáñez) e tiveron por fillo a Rodrigo Fernández de Castro, "o Calvo".

O escudo da rama galega dos Castro eran seis roeis de azur en campo de prata, os cales ao longo da evolución do familia se foron complementando con outros, como os lobos esfolados da familia Osorio.

«O título de Lemos tivo un lustre e unha consideración que ningunha outra Casa da grandeza excedeu e que só as maiores igualaron.»

(F. Fernández de Bethencourt)

«Eu non son dos que, o Rei, Señor, trata como Grandes, senón que son Grande e tan antigo como non hai en Castela.»

(I Conde de Lemos)

«A vosa Maxestade é dono de mandar cubrir na súa real presenza a quen lle pareza, pero a grandeza dos Condes de Lemos fixérona Deus e o tempo.»

(XI Conde de Lemos a Felipe V)

O personaxe máis relevante da saga é Pedro Fernández De Castro e Andrade, VII Conde de Lemos ("O Gran Conde de Lemos"), xunto a Fernán Ruiz de Castro "toda a lealdade de España", sen esquecer a Pedro Antonio Fernández de Castro, Vicerrei do Perú e moi rememorado no país andino.

Relación de condes de Lemos

Pódense distinguir dúas etapas claramente diferenciadas no desenvolvemento do a historia do Condado de Lemos.

A primeira englobaba o título de "Condado de Lemos, Trastámara e Sarria", e carecía de carácter hereditario, concedéndose sucesivamente polo monarca como recoñecemento aos servizos ou lealdade demostrada por unha persoa determinada. A pesar diso, o título aparece fortemente ligado á familia Castro, sendo Pedro Fernández de Castro, sen ostentar aínda o título de conde, o primeiro señor xurisdiccional de Lemos; título que se ostentaría o seu fillo, Fernán Ruiz de Castro, "toda a lealdade de España", figura histórica máis sobresaínte desta primeira etapa, que finaliza ao perder o favor real o V Conde de Lemos, sendo confiscados todos os seus bens e títulos.

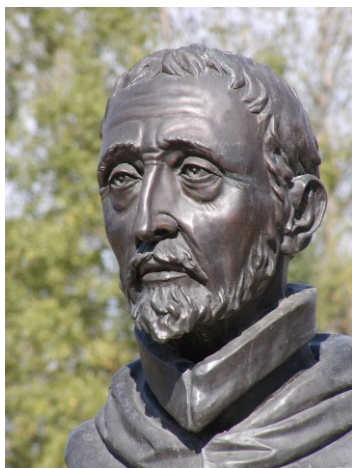
Pero o matrimonio da súa irmá Beatriz Enríquez de Castro con Pedro Álvarez Osorio, levaría consigo a recuperación do título na persoa deste último, esta vez con carácter hereditario e perdendo o engadido "de Trastámara e Sarria", pero permanecendo non obstante ligado dende 1505 ao novo título do Marquesado de Sarria.

Deste xeito comeza a segunda etapa do Condado de Lemos, a partir da cal se volve iniciar a orde numérica dos condes, o cal provoca que, a xeito de exemplo, existan dous "I Conde de Lemos" en cada unha das etapas. Esta segunda etapa vén marcada de forma especial pola figura do VII conde de Lemos.

Podemos situar, para mellor comprensión, unha terceira etapa ao consumarse o esgotamento da xenealoxía dos Castro como familia ligada ao Condado, o cal ten lugar despois de que sucesivos ostentadores do título falecesen sen descendencia, e o subseguinte paso do título á Casa de Berwick e Alba.

Pode ver unha relación completa (ata hoxe) dos Condes de Lemos no documento adxunto.

DA IDADE MEDIA Á ILUSTRACIÓN

Pero son a Idade Media xunto coa Ilustración, dous dos períodos máis relevantes na historia de Monforte; establécese no Mosteiro de San Vicente do Pino, actualmente Parador de Turismo, a comunidade Beneditina. A data exacta é imposible de precisar porque os documentos que o podían acreditar arderon durante o século XIX nun espectacular incendio, que acabou tamén con valiosos tapices e con gran parte do pazo que flanquea ao mosteiro, do que só se conserva unha parte. No interior do mosteiro, encóntrase o sepulcro dun abade ao que popularmente se relacionou coa lenda de A Coroa de Lume, de moito arraigamento na localidade, e levada á literatura en numerosas ocasións, e que ten a súa orixe na existencia dun corredor subterráneo que comunicaba o pazo e a igrexa. Durante a época medieval, construíronse numerosos mosteiros na bisbarra, sobre todo nas ribeiras dos ríos Miño e Sil, na zona coñecida como a Ribeira Sacra, e da cal Monforte ostenta a capitalidade.

A torre da homenaxe e a muralla foron derruídas durante a Revolta Irmandiña, que enfrontou ao pobo coa nobreza; os responsables, unha vez sufocada a rebelión foron forzados a reconstruír o derruído. O Conde de Lemos abstívose de practicar execucións aos rebeldes, castigándoos, no seu lugar, a reconstruír as súas derruídas fortalezas.

Dúas das máis grandes figuras a salientar na historia da cidade, son o Cardeal Rodrigo de Castro e Pedro Fernández de Castro e Andrade, sétimo Conde de Lemos. O primeiro é coñecido como gran benfeitor da cidade, ao ao se lle debe o Colexio Da nosa Señora de La Antigua, de estilo

herreriano, un dos grandes tesouros monumentais de Galicia; coñecido como "o escouredo galego"; a súa praza adquiriu o nome de "A Compañía"; e a Compañía non é outra que a de Xesús, á que o Cardeal encomendou esta fundación.

Arquitectos Xesuítas trazaron o edificio e mestres xesuítas rexentaron o colexio ata 1767. Na espectacular igrexa Da Nosa

Señora da Antiga gárdase, entre outras pezas, un enorme e admirado retablo esculpido polo gran mestre galego Francisco de Moure; nel é curioso comprobar un espazo en branco, presidindo o conxunto, no que debería figurar a insignia da Compañía de Xesús, borrada tras a súa expulsión de España. O colexio, que conta cunha importante pinacoteca na que destacan varios Grecos, está rexentado dende entón polos Pais Escolapios.

En canto a Pedro Fernández de Castro e Andrade, VII Conde de Lemos, destacar que foi un fervente impulsor da cultura; mecenas de Cervantes, Góngora, Lope de Vega, os irmáns Argensola e Quevedos, foi definido por este último como "honra da nosa idade" e a el está dedicada a segunda parte do Quixote. Ocupou, así mesmo, entre 1603 e 1618, os cargos de Presidente do Consello de India, Vicerrei de Nápoles e Presidente do Consello Supremo de Italia; a el e á súa esposa, Catalina de la Cerda e Sandoval, débese a fundación de importantes conventos como o de San Xacinto e Santa Clara, este último cun dos museos de arte sacra máis importantes de España.

Tamén se lembra o protagonismo do Conde de Lemos en púgnalas de poder entre a nobreza galega e a Monarquía, nunha época que se caracterizaba por constantes friccións.

A OCUPACIÓN NAPOLEÓNICA

Monforte ocupaba unha situación estratéxica no territorio galego durante a Guerra da Independencia Española, o que fixo que fose atacado tres veces polos franceses, os cales bombardeaban a poboación dende o próximo monte de Piñeira. As escaramuzas tiveron lugar todas en 1809: o 18 de Xaneiro, o 20 de Abril, e do 4 ao 11 de Xuño.

En Xaneiro de 1809 o xeneral inglés John Moore decidiu retirar as tropas inglesas de España polo camiño de Carlos III (o Camiño Real de Villafranca), indo primeiro a Lugo para usar as súas murallas como defensa, e logo embarcando para Inglaterra Na coruña. As tropas francesas, baixo o mando dos mariscais Ney e Soult, perseguíronas, levando así a guerra a Galicia. Napier sinala que, cando perseguía o Marqués da Romana (Pedro Caro e Sureda), Soult seguiu un camiño que ía dende Lugo ata a Val deas Orres, pasando por Monforte. O devandito camiño seguía estreitamente o camiño real de Vila Franca que seguira Moore.

José Fernández e Neira describiu que, a finais de Marzo, Monforte había convertido nun centro de fabricación e distribución de armas, baixo o mando dunha delegación da Xunta Superior de Galicia. Tamén se recrutaba e equipaba soldados. Todo iso puido motivar os franceses a arrasar Monforte (na segunda escaramuza descrita aquí) e así rematar con estas actividades.

Xunta e Batallón de Lemos

En Monforte constituírase tamén unha das primeiras Xuntas de Defensa de Galicia, a Xunta de Lemos. Debeu de ser unha das máis efectivas, xa que foi a que escolleu Fray Cristóbal Conde cando decidiu deixar o convento e converterse en guerrilleiro. Tamén se formou o Batallón de Lemos (ou Batallón de Monforte), o cal botou os franceses mandados polo xeneral Marconet da vila de Melide (actual Mellid). Conta o xeneral Barrio na súa crónica da guerra en Galicia que o 27 de Maio ordenou que o Batallón saíse cara a Riazón para aprovisionarse de homes, armamento e pólvora, e que foi posto ás súas ordes por Antonio Ponce en 28 de Maio, en compañía do pai Conde.

O batallón había estado fustrigando os franceses acuartelados en Melide a mediados de 1809, o cal motivou ao xeneral Marconet a enviar reforzos á poboación. O Comandante Antonio Ponce tivo noticia de que o pobo había sido reforzado, e decidiu atacalo, acompañado do pai Conde. O 17 de Xuño pola noite xa atacaron e puxeron en fuga un grupo de franceses que habían saído a buscar auga de boca. Durante a noite decatáronse de que os franceses eran uns 3000 homes, con moita cabalería, mentres que os monfortinos eran uns 800, a metade sen fusil, e moitos dos que tiñan fusil non tiñan baioneta. O Batallón achegouse á poboación a mañá do 19 de Xuño. Un grupo de tropas francesas provenientes de Barazón intentou sorprendelos pola retagarda, pero foron avistados, e o Batallón rompeu en grupos de guerrilla. Os de Lemos finalmente penetraron nos arrabaldes de Melide e sostiveron combate durante seis horas. Finalmente, os franceses tivéronse que retirar a Lugo, perseguidos durante dúas horas polos monfortinos, os que entón volveron atrás e tomaron Melide. En particular, conta o xeneral Barrio que o 19 de Xuño perseguíu os franceses ata os arredores de Lugo, axudado polo batallón de Lemos, o terceiro de Lobera, e os paisanos reunidos alí.

Primeira escaramuza

O 18 de Xaneiro tivo lugar a primeira escaramuza. As tropas francesas se habían dividido ao entrar en Galicia: unha parte seguiu polo camiño de Carlos III, mentres outra parte seguiu polo curso do río Sil. Foron seguramente estes últimos os que entraron en Monforte.

Segunda escaramuza

O 20 de abril de 1809 tivo lugar a segunda escaramuza, a máis sanguenta con diferenza. As tropas de Soul e Ney saíron de Lugo e cruzaron o río Sil en persecución das tropas do Marqués de la Romana, as cales acababan de desbandar, e Monforte estaba no seu camiño. Os habitantes do pobo enfrontáronse a 6.000 soldados do 6º Exército Francés, comandados polo mariscal Soult, nun momento en que non se encontraban no pobo nin o Batallón de Lemos nin o xeneral Martinengo, o encargado da defensa. José Fernández e Neira había chegado hai poucos días a Monforte a entregar dúas sacas de correo roubadas aos franceses, e puido relatar as preparacións dos defensores no seu libro Proezas de Galicia.

Os defensores habían colocado barricadas, de maneira que os franceses só podían entrar atravesando o río, que nesta época do ano estaba crecido. A ponte Vella, o único sobre o río Cabe, foi barricado con cubas, pedras, vigas, etc.

Carentes de todo apoio, e armados con gadañas, fouces, machados e outras armas, os habitantes baleiraron madeiros de árbores para convertelos en canóns nun taller improvisado no adro do convento de Santo Domingo (segundo Frutos era no convento dominicano de San Xacinto, baixo a dirección do prior Fray Domingo Batbeito). Aínda que estaban reforzados con abrazadeiras de ferro, só resistían unha ducia de disparos de media, e finalmente rebentaban, matando moitos dos guerrilleiros que os manexaban. O resultado foi a total aniquilación da milicia galega de Monforte de Lemos. Segundo Mariño, se colocaron dous canóns, un "da catro" no alto do monte San Vicente, no medio da poboación, e outro no mesmo adro de Santo Domingo.

Un terceiro canón podería ter sido colocado na Ponte Vella, por onde tiñan que entrar os franceses. Este tipo de canón chamáronse posteriormente "canóns da paz", ao ser descritos por Salustiano Portela Pazos no seu libro "O canón de Pau".

O General Martinengo fora posto a cargo da alerta convocada, pero saíu de Monforte antes da batalla, e aparentemente fuxiuse sen chegar a presentar batalla. Isto creou confusión entre os defensores, que, ao encontrarse sen ningún líder, empezaron a darse á desbandada sen nin xiquera recoller os seus efectos persoais. Segundo Mariño, Martinengo reuniu en Monforte un grupo de tropas mal armadas e entón cruzou ao outro lado do río Sil "para unirse coas tropas do Marqués da Romana", e por iso non estaba en Monforte cando os franceses chegaron.

Os franceses cruzaron o río Cabe na súa segunda ofensiva por medios descoñecidos, e posteriormente conseguiron romper as barricadas da Ponte Vella. Os defensores creran que vadear o río era imposible, e foron sorprendidos pola retagarda, coa ruta de fuxida prevista completamente cortada. Os habitantes fuxiron entón ás elevacións de arredor de Monforte.

Os historiadores cifran as baixas por parte dos monfortinos en 400 civís de todos os sexos e idades, mortos ou desaparecidos na batalla ou despois dela. Un dos frades dominicanos explica a destrución de todas as figuras relixiosas e o roubo do copón sagrado. Tamén di que os franceses "degolaron e acoitelaron" a 800 persoas tras a toma do pobo. Neira de Rey dá unha cifra de 1000 persoas masacradas no pobo e os seus arredores.

O capitán da fragata Lively, George McKinley, que anos despois ascendido ao rango de Almirante da Armada Británica, informou ao Almirantado Británico nos seguinte termos en relación á Batalla de Lemos:

O 22 do último mes un destacamento do inimigo saído de Lugo fixo un ataque contra Monforte de Lemos, onde unha Xunta se agrupara, como xa mencionei na miña carta do 26. O Mariscal Ney alardea na súa proclamación de non ter feito prisioneiros e ter matado 1500 españois [...] Romana está a traer o seu exército e uniuse aos asturianos, que teñan a 9 millas de Ferrol. Os franceses parecen estar a repregarse sobre A Coruña. Os Patriotas teñan en excelente estado de ánimo. A conduta diabólica do inimigo non fixo máis que incrementar o seu ardor combativo e a súa determinación de expulsar o invasor.

Capitán George McKinley, HMS Lively, na carta datada 6 de maio de 1809 a WW Pole

Un dos superviventes explicou que había estado a ser axudado a disparar o canón situado en San Vicente, e que habían conseguido mesmo matar un Comandante francés. Dixo: "Pena que só tivéssemos material para 39 canonazos. Se polo menos tivéssemos chegado a 40...", o cal deu froito á lenda galega dos "39 canonazos". Segundo Napier, Soult volveu pasar por Monforte en Maio, "pola ruta de Monforte", indo de Ourense a Lugo (é dicir a ruta inversa á que seguiu en Abril). Non hai indicación de que houbera ningunha escaramuza nese momento.

Terceira Escaramuza

A terceira escaramuza foi entre o 4 e 11 de Xuño, aínda que non houbo realmente ningunha batalla real. O marqués da Romana acababa de pasar por Monforte preto do 2 de Xuño, fuxindo de Soult. Soult saíu na súa persecución con 17000 homes. Ao pasar por Monforte, encontrouno deserto xa que os habitantes se habían retirado ás penas de arredor, e decidiu pararse alí para descansar ás súas tropas e limpar os seus flancos, que estaban cheos de guerrilleiros. Segundo Southey, Soult viuse de feito obrigado a pararse debido ao lamentable estado dos seus homes. Os soldados sufriron constantes ataques guerrilleiros xa que os habitantes dos vales foran excitados polo marqués mentres pasaba. Os ataques minguanon constantemente e fortemente o número e a moral das forzas francesas, mentres que os monfortinos sufrían poucas baixas. Durante a súa estanza, Soult ordenou acumular víveres para efectuar a marcha cara a Ourense, e trasladou os feridos a Lugo xa que non podía levalos consigo, con ordes ao Comandante Dispendios de ir a Zamora en canto puidesen. Foron desvalixados os conventos de San Antonio e Santo Domingo, así como o Colexio do Cardeal, no cal se aloxaban as tropas.

Repercusións na guerra

Soult e Ney tiveran moitas desavinzas e desentendera durante a campaña. Ney decatouse entre o 8 e o 9 de Xuño da prolongada parada de Soult en Monforte, facendo a Ney sospeitar que Soult o traizoara. Ney retirouse entón á Coruña en lugar de seguir atacando a ponte de San Payo e avanzar ata Ourense para destruír as tropas que estaban refuxiadas alí, comandadas polo marqués da Romana e por Noroña (Garpar Maria de la Nava e Álvarez de Noroña, Conde de Noroña). Esta retirada salvou as tropas españolas que quedaban en Galicia, e puido ser un dos momentos cruciais da guerra.

Soult permaneceu en Monforte entre o 4 e o 11 de Xuño (do 2 ao 9 segundo Napier) e logo partiu de novo en persecución do marqués da Romana ao longo da fronteira con Portugal. Cando Soult se decatou da retirada de Ney á Coruña, viuna como unha ruptura dos acordos aos que chegaran anteriormente, e como un acto deliberadamente calculado para obrigalo a quedar en Galicia. Tamén se decatou do desembarco do xeneral inglés Wellesley en Tagu. Así pois, relado pola rivalidade con Ney e polas noticias da guerra con Austria, Soult interrompeu a persecución da Romana e retirouse a Castela, seguindo o curso do río Sil por non o poder atravesar. Volveu finalmente a Zamora, a reunirse coas tropas que deixara antes atrás e a pedir a Napoleón reaprovisionamentos e descanso para as tropas, que estiveran oito meses seguidos en campaña en condicións moi difíciles (sete meses pasados en terras galegas).

IDADE CONTEMPORÁNEA

En 1883 o rei Alfonso XII inaugura a liña férrea entre Madrid e A Coruña. Monforte convértese nun importante nó ferroviario e de comunicacións, debido á súa situación xeográfica, como entrada natural a Galicia. Dous anos máis tarde, en 1885, outórgaselle, por decreto real, o título de "cidade" a Monforte de Lemos, en agradecemento polos seus traballos e esforzos para a chegada do ferrocarril.

Comeza unha época de crecemento social, económico e cultural, no que a sociedade bolee, numerosas asociacións políticas sociais e culturais, así como revistas e xornais, aparecen na vida Monfortina.

Estivo situada en Monforte unha das Irmandades da Fala, organización con moita relevancia na vida cultural galega da época. A guerra civil deixou tamén a súa pegada, e o alcalde Monfortino Juan Tizón Herreros, tras intentar organizar a resistencia, fuxiu para refuxiarse en Portugal, na casa de entre outros Mário Soares, morrendo en Porto en 1945, mentres o seu antecesor no cargo, Rosendo Vila Fernández, foi asasinado pola Falanxe Española.

Posteriormente, o motor da vida de Monforte, é dicir a súa estación de ferrocarril, foi desmantelado; o seu nó ferroviario, xunto co posto de mando, foron trasladados a Ourense, mentres que a maior parte dos talleres Ferroviarios, que se consideraban os máis importantes de Galicia, e entre os máis importantes de España, se trasladaron a León; comezou entón unha era de decadencia económica que deu lugar a numerosos peches de establecementos, perda de poboación, de servizos e empobrecemento.

Actualmente, a cidade parece experimentar un tímido rexurdir, produto de novas ideas, iniciativas e reformas, e das ganas de persoas de diversas ideoloxías de traballar pola recuperación da cidade; ideas destinadas tanto ao turismo, como é o caso do seu parador -considerado un dos máis fermosos de España-, como ao intento de mellorar a súa maltreita industria e atraer novos proxectos, tales como a construción dun Porto Seco e a instalación na cidade de empresas como Transfesa e Tradisa que pouco a pouco van chegando grazas á ilusión das súas xentes.

Un dos puntais da esperanza deste rexurdimento espérase que sexa a construción da autovía A-76 que unirá Monforte con Ponferrada e Ourense. Considerada imprescindible para o desenvolvemento da zona, está a ser obxecto de polémica xa que un trazado alternativo por Pobra de Trives desatou o enfrontamento con esa localidade ourensá, todo o cal afonda no conflito interprovincial iniciado co desmantelamento do nó ferroviario e o seu traslado á devandita provincia veciña. O asunto provocou importantes movementos de opinión e protesta en ambas as dúas localidades que, tras diferentes reunións entre axentes sociais, deron paso en Monforte a un período de calma e espera ante o que se considera un dereito histórico e unha promesa feita á cidade e á súa bisbarra

